1 ఆగస్టు 1925



# కుక్క జట్టీ

...ంకి వెంకటరమణ గారు, బి. ఏ.

విస్సన్నతో వీధిలోనికి వెళ్లడమనేది, తద్దినం కొని తెచ్చుకోవడం అన్నమాట. మనిషి తిన్నటివాడు కాడు. ఇంటికప్పుమీద బెట్టేశాడి, విహారగ్రకం! ఎక్కడికి వెళ్లినా కుక్కజట్టీలు తెస్తూవుంటాడు. వాటిలో వుండే గొప్ప లోపం యేమిటీ అంటే, ప్రపంచంలో యెవరూ తనవంటి కుశాగ్రబుద్ధి కలవాళ్లు కారని. 'వీళ్లకేమాత్రం వివేకం లేదేమి చెప్మా?' అనుకుంటాడు. కాని పాపం వాడికి మనసులో మాత్రం యెట్టి దుర్గుణంలేదు— తెల్చుకోకుండానే తవ్వాంతల్లో పడతాడు.

విస్సన్న, నేనూ కలిసి, ఒకనాడు కాఫీ క్లబ్బుకి వెళ్లడం తటస్థించింది. ఊళ్లో కల్లా అయ్యరుక్లబ్బు చాలా పేరుపడ్డది; చాలా పెద్దది కూడాను. ఎప్పుడూ అక్కడ జనం క్రిక్కిరిసి ఉంటారు. వచ్చిన వాళ్లకి ఫలహారాలు సప్లైచిందికి చాలమంది నౌకర్లు, చాకర్లు ఉన్నారు. క్లబ్బులో బెంచీలు, బల్లలు, శుభ్రంగా ఉండి, వచ్చేవారు కూర్చుండుకు మంచి సదుపాయంగా ఉంటాయి.

మాకిద్దరికీ పరిచయం లేనట్లు, విస్సన్న, నేనూ చెరొక బెంచీమీద కూర్చున్నాం. నాకు కావలసిన ఫలహారపు దినుసులు నేను తెప్పించుకున్నాను. విస్సన్న ఫ్యానంమట్టుకు టిఫిన్ మీదలేదు. ఏదో ఆలోచిస్తూ ...న్నాడు.

ఇంతల్లో క్లబ్బు కుర్రవాడొకడు ...న్నను సమీపించి, "అయ్యా, మీకు ...వాలి?" అని అడిగాడు.

వెంటనే విస్సన్న కుర్రవాడివైపు ... "నబ్బుబిళ్ల, ...ట, వేడినీళ్లు, మంగలి... కావాలి" అన్నాడు. ఆకుర్రవాడు మొ... బిక్కజచ్చి చూచి, పిమ్మట కొంచెం ...తో "ఇది క్షవరాలషాపు కాదు; కాఫీ ...టలు" అని తీక్ష్ణంగా పలికి, విస్సన్న... చురచుర చూడడం ప్రారంభించాడు.

విస్సన్న చిరునవ్వుతో, "అయితే ఆ... యీ, ఏంకావాలని యెందుకు నన్నడిగా... కాఫీక్లబ్బులోకివచ్చేవాళ్లెవరైనా యెందుకో... రనుకున్నావు? ఆమాత్రం ఊహించు... లేకుంటే యేలాగు?...నీకాఫీ, యిడ్లీ, ... తీసుకురావడం మాని, ఏంకావలని అడ... మెందుకు?" అన్నాడు.

ఆకుర్రవాడు యేమీ అనకుండ... మొగం చిట్లించుకొని లోపలికి పోయి కా... యిడ్లీ తెచ్చి విస్సన్నయెదుట ఉంచాడు... అంతట విస్సన్న మెల్లగా "చూడూ, అబ్బా... ...మా, మా... నేనని చెప్తూవున్నా, కొంచెం ...వాలి: సంగతులు గ్రహించాలి: ...నేకాని, ...లుకి వచ్చిన వాడు ...కొనవా...రానుకద? వాంకొళ్లు మంచి ...కొనుక...ముు అని అనుకుడు కద? ...మట్లకొట్టు పెట్టుకుంటే, నాదుకాణా... వచ్చేవాడు చుట్టలకోసం వచ్చేడనుకుం...కాని, గుడ్డం బేరమాడిందికి వచ్చేడని ...ను కద? ఏమంటావు, నిజమేనా?" ...న్నాడు.

ఆకుర్రవాడికి అపరిమితమైన కోపం ...చ్చింది; కాని యేమీ బదులుచెప్పక, లోప... వెళ్లిపోయాడు. విస్సన్న మాటలకు నాకు ...ప్పనగా నవ్వొచ్చింది. కాని నవ్వు సమా...యకొని ఊరుకున్నాను.

విస్సన్నకు సమీపంగా అబెంచీమీదనే ...చ్చుని ఒక వైదీకపు బ్రాహ్మడు యిడ్లీ ...పుచుకొని, పచ్చడి మారడిగి, తొందరగా ...టున్నాడు. క్షణమాత్రం వానిని విదా...చి, విస్సన్న, "ఏమండీ అయ్యా, ఇటు ...ాడండి...ఆయిడ్లీలో నంచుకుందుకు వేసిన ...చ్చడిలో తలవెండ్రుకలు కాని, కరుదూపం ...ాని, యిటువంటివి యేవైనా పడివున్నా...యా?" అని ప్రశ్నించాడు.

...టికెత్తిన యిడ్డెనముక్క అసహ్యం...తో వేసి పడవేసి, ఆబ్రాహ్మడు "అబ్బే, యేం ...గ్రహచారం! వెండ్రుకలు పడ్డాయటండీ, నేను ...నిపెట్టి చేలేదు." అంటూ, ఫలహారం విడిచి ...లేవబోతూ వుంటే విస్సన్న, "అదికాదండీ ...నేనన్నది. వెండ్రుకలు పడ్డాయి అని నేచెప్ప లేదు. ఒకవేళ మీరు తింటూవున్న పచ్చడిలో అట్టివి పడివుంటే నాకు చెప్పమన్నాను. అంతే కాని—" అంటూ తనయిడ్లీ మెల్లగా తినడం ప్రారంభించాడు.

ఆతరవాత మాటలు చేతాటితో నల్ల అవై దీక బ్రాహ్మడు యేంచెప్పాడోకాని, అయ్యరు గుండారు సర్దుకుంటూ వచ్చి విస్సన్నతో, "ఏమండీ స్వామీ, యిడ్లీపచ్చడిలో తలవెండ్రుకలున్నవని చెప్తిరటనే? ఏవీ చూపండిమీ! పాపం ఆయన యిడ్లీభోజనం చెయ్యకుండానే వెళ్లిపోయినారే! ఇది మీకు బాగావుందా?" అని గద్దించడం ప్రారంభించాడు.

అయ్యరువేపు తిరిగి విస్సన్న, "నేనట్లా యేమీ అనలేదు" అన్నాడు.

"అనలేదా? మరి మీరన్నట్లు ఆబ్రాహ్మడు చెప్పాడే?"

"నేనన్నది యేమిటంటే, ఆయన తింటూ వున్న పచ్చడిలో వెండ్రుకలు, కరుదూపం, యిత్యాది సామగ్రి యేమైనా ప్రమాదవశాత్తూ ఒకవేళ పడివున్నట్లయితే, నాకు తెలియచేయవలసిందని ప్రార్థించాను." అని విస్సన్న సమాధానం చెప్పాడు.

"అట్లా అనడం మీకు న్యాయంగా వుందా?"

"అదికాదండీ, అయ్యర్ గారూ, పచ్చడివంటి పదార్థంలో సాధారణంగా మా స్వగృహాల్లోకూడా యేం జరగడం సహజం అంటే, ఆడవాళ్లు చిక్కుతీసుకున్న తలవెండ్రుకలు, మొదలైనవి మిశ్రమం అవుతూ వుంటాయి.

ఇందులో ఆశ్చర్యం యేముంది? ఆకారణం చాత నేను ఆ బ్రాహ్మణుని ఇలా అడిగాను కాని, మరేంకాదు. ... "అయ్యా, పచ్చడిలో గుడ్డపీలికలు కాని, పట్లకోము పుల్లలు కాని వచ్చాయా?" అని అడిగివుంటే, అసందర్భంగా అడిగానని అనుకోవచ్చును. ఏమంటారా, అట్టి వస్తువులు పచ్చడిలో కలిసి పోవడం అరుదే, యెన్నడూ జరగదు." అని విస్సన్న పెద్దలెక్చరు మొదలుపెట్టాడు.

అయ్యరు తెల్లబోయి చూస్తూ, యింతట్లో ఎవరో తనను పిలవగా, విస్సన్నతో యేమీ బదులు పలకక, తనలో తాను యేదో గొణుగుకొంటూ వెళ్లిపోయాడు.

విస్సన్న యిడ్లీ తినడం సమాప్తంచేసి, చెయ్యి కడుక్కున్నాడు. కాని యింకా వేడిగా ఉండబట్టి, చల్లారే వరకూ కూర్చోవలసి వచ్చింది. ఊరికే కూచుంటే విస్సన్నకి ఊసుపోతుందీ? తన కెదురుగా వున్న బెంచీపైన ఒక కోమటి కూర్చుని, కాఫీతాగ ప్రయత్నంలో వున్నాడు. విస్సన్న దృష్టంతా అటువైపే వున్నది. కోమటి రెండు గుక్కల కాఫీ తాగే వరకూ నిరీక్షించి, అటుపైని విస్సన్న, "శెట్టిగారూ, మీరు కాఫీ పుచ్చుకుంటున్నారు కదా! మీ కేదీ వింతవాసన వేయలేదూ?" అని ప్రశ్నించాడు. కోమటి కనుమానం గలిగి కాఫీ పదేపదే వాసన చూడడం ప్రారంభించాడు. కొంచెంతాగి, చప్పరించి పరీక్షించాడు.

"నా కేమీ స్ఫురించలేదండి. ఏం వాసన అని మీ అభిప్రాయం?"

"ఏమో, కాఫీలో యేదైనా ఉందా?" "ఏమోనండి చెప్పలేకుండా ను. అదికాదు, ... కాఫీ వుంటే, యేం నిదానం చెయ్యడం?" అ... శెట్టి.

అంతటితో నైనా ఊరుకోక ... "కాఫీలోకి వాళ్లు మరిగిస్తూవున్న పా... చుట్టపీకగాని, పొడుముపొట్లంగాని పడి...దేమో అని మిమ్మల్ని అడిగాను," అ...

కోమటి తాగుతూవున్న కాఫీ ... ఉమ్మివేసి, పైకివెళ్లి వమనం చేసుకో... యత్నించి, వమనం కానందున క... యేదో వికారంగా వున్నదని సోడాబుడ్డి తాగి, అయ్యరు దగ్గిరికివెళ్లి డబ్బుచెల్లిం...

శెట్టి వెళ్లిపోయిన ఉత్తరక్షణం అ... కుర్చీనుంచి లేచి, ధుమధుమ లాడుతూ ...న్నవద్దకు వచ్చాడు. ఈపర్యాయం ... యేదో యుద్ధం జరుగుతుందని నేను భయపడ్డాను. విస్సన్నకిమాత్రం అట్టి... లేక, అయ్యరు కోపంతో తనవైపు ... కనిపెట్టి, పకపక నవ్వడం ప్రారంభించ... ఆనవ్వుతో అయ్యరుకి మతిపోయింది. త్రైన కోతికి తేళ్లు కరిచినట్లు పరిణమిం... తోకతొక్కిన పామువలె అయ్యరు క... బుసూ మనసం మొదలుపెట్టాడు.

"ఇదేమయ్యా, యీ అన్యాయం? ...టల్ పెట్టి యిన్ని సంవత్సరాలైంది యెన్నడూ ఇక్కడ ఎవరూ కూడా బాగుండలేదనికాని, తినుబడివస్తువులు రు... లేవనికాని, అనివుండలేదు. మీరు నాక్కల బ... ...మాత్రం ... వున్నారే! మొ... ...డ్లలో కెంపులున్నవని అన్నా... ...కాఫీలో పోసిన పాలు చుట్ట... ...అంటున్నారు. ఇట్లాగైనా ...వ్యాపారం పెద్దమనిషి తరహాగా? ...మంది తగుమనుష్యులు ఇక్కడ కాఫీ ...పుచ్చుకుంటున్నారు; ఎవరికీలేని వింతవాసన ...కి, మీకొచ్చిందా యేమిటి?

"అయ్యరుగారూ, మీరు నెమ్మదిగాను, ...గాను మాట్లాడితేనే గాని ప్రమా...దాలు. మీరు నామీద నిష్కారణంగా ... మోపుతూ వున్నారు. కాఫీ చుట్టకంపు ...న్నదని నేను అనడంలేదు; ఆమాట ... అసత్యం." అని విస్సన్న గట్టిగా ...చేసి, కన్ను లెఱ్ఱచేశాడు.

"అయితే పోనీ, మరి యేమంటిరి? మీరు ...తో యేమన్నారో సెలవియ్యండిమీ."

"అలా అడగండి, చెప్తాను. కాగుతూ ...పాలలో, చుట్టపీకలు పడేటందుకు అవ...కలదు గవక, అట్టి ప్రమాదం జరిగి ...ందేమో అని అనుమానం కలిగి, కాఫీ ...గే ముందుగానే సందేహం తీర్చుకోవడం ...వ్యా అని తలచి, శెట్టిగారితో ప్రస్తావిం...ను. ఇప్పటికీ నేనింకా గుక్కెడు కాఫీ ...యినా తాగక్పాయ గదా, నేను కాఫీ యేం వాసన వేస్తూవుందో ఎలా చెప్పగలను?" అని ...యింకా విస్సన్న యేమో చెపుతూ వుండ...గానే అయ్యరు, అన్నాడు.

"...లేవయ్యా, పాలలో చుట్ట...లు యెట్లా పడుతవండీ? ఎవరు విన్నా నవ్వుతారు."

విస్సన్నకి ... వచ్చింది. "అయ్య... ...కపో... అనుమాట అన్నాడు.

"అయ్యరుగారూ, పాలలో చుట్టపీకలు పడడం యెలా తటస్థిస్తుందని కదూ అడిగారు? చెప్తాను వినండి. మీ... కొలువుకి కుదురుకున్న వాళ్లలో అందరూ కాకపోయినా, కొంతమందయినా చుట్టలు కాల్చేవాళ్లున్నారా, లేదా? కాఫీక్లబ్బులో చేరుకున్న కుర్రవాళ్లకి అనేకమందికి, యిలాటి దుర్వ్యసనాలు చాలా ఉంటాయి. చుట్టలు, సిగరెట్లు మొదలైనవి కాల్చడం వాళ్లకి సామాన్యమైన వ్యసనం! ఇంకా కొందరు పొడుం కూడా పీలుస్తారు; కొందరు ఖారా ఖిల్లీ నములుతారు. పొయ్యివద్ద మీ మనుష్యులు నలుగురూ చేరి, ఫలహారాలు పక్వం చేస్తూవున్నప్పుడు చుట్టలు కాల్చరా? పొడుం పీల్చరా? ఖిల్లీలు వెయ్యరా? అన్నీ చేస్తారు. అసమయంలో మీరు యేదో పనిమీద ఒక కుర్రవాణ్ణి కేకవేసి పిలుస్తారనుకోండి. వాడు అప్పుడు చుట్ట కాలుస్తున్నాడనుకోండి. ఆచుట్ట కాలుస్తూనే వాడు మీవద్దకు రాడుకద? మీ పిలుపు వినగానే వాడు చుట్టతీసి, గోడకి రాసి ఆర్పి, యేగూట్లోనో, యేదూలం మీదనో, ఎక్కడో భద్రపరచుకొని, అప్పుడు యివతలికి వస్తాడు. పొడుం పొట్లాలు దాచుకుందుకు సహితం యివే స్థానాలు. ఈరీతిగా దాచుకుని, తిరిగీ, ఆవస్తువులను ...గించడానికి వీలు చిక్కనప్పుడు, క్రమంగా అవి మరుపొస్తాయి. అట్టి చుట్టపీకలు, పొడుం పొట్లాలు మొదలైనవి, గాలికి కాసు; బల్లులు, యెలుకలు సంచారం

చేస్తూవున్నప్పుడు కాని, జారి, దిగువనున్న ఫలహారాలలోను, పాలగిన్నెలలోను పడుతూ వుంటాయి. అట్టి ప్రమాదాలు మనం ప్రత్యక్షంగా జరగడం చూడకపోయినా, అవి జరిగేటందుకు వీలు ఉన్నదంటారా, లేదంటారా? అందుకే కాదా, మీరు ముందుజాగ్రత్తపూర్వకంగా పాలగిన్నెలలో చుట్టుకీలు వేసి మరిగిస్తారని ఎవరన్నారు? ఒకసారి ఏమైనా అనినా; అది విశ్వసించ దగని మాట. ప్రమాదాలు అన్నింట్లోను వస్తవి; కావు అని తలచడం బుద్ధి తక్కువ! పోనిగాని, అయ్యరుగారూ, మీరు యిలాటి ప్రమాదాలు జరగడం అనేవి యెన్నడూ వినలేదు, చూడలేదు, అని ప్రమాణపూర్తిగా చెప్పగలరా?"

"ఏమో స్వామీ, మీతో వాదనకి నేను రాలేదు. నాకిట్లాటి సంగతులేమీ తెలియవు." అని అయ్యరు మొగం చిట్లించుకున్నాడు.

"మీకు తెలియకపోతే నేను మనవి చేస్తాను కదూ, ఇటు వినండి పంచదారకీ, తేనెకీ చీమలు చేరుతవి. నేతి కుండలలోను, నూనె కుండలలోను బొద్దెంకలు పడిపోతూవుంటాయి. ధాన్యం కొట్లలో యెలకలు, పిల్లులు, కావలసినంత రసాభాసు చేస్తూవుంటాయి. పప్పుల బుట్టల్లోను, అరల పెట్టెల్లోను, మామక ప్రవేశం కాకుండా ఉండదు. ఇక మన వంట దినుసులలో సహితం, అనేకమైన విపరీతాలు జరుగుతూ వుంటాయి. తోటకూర, బచ్చలి ఆకు, గోంగూర, యిత్యాది ఆకు కూరలు పులుసు వండినప్పుడు, ఆకుతేళ్లు, చిట్టిమిడతలు మొదలైనవి విస్తట్లో ప్రత్యక్షం. కావడం కద్దు. బూరెలూ, ఒబ్బట్లూ—యిలాటి పిండి వంటల్లో కండచీమలు, యీగలు రావడం వింతకాదు. పిడకలు తంపిమీద పెట్ట పాలు కాగుతూ ఉన్నప్పుడు, పైనుం పేర్లు, పురుగులు, కూడా పడకం కాదు. అనుభవం మీద మానసం మన శాస్త్రాలు పూర్తిగా గ్రహించ కనే, "ప్రతి మనిషి కూడా నేలాదికి పనుగు ఫలకాయమెత్తు మాంసం భక్ష అని గ్రంథాల్లో వ్రాసారు.

"స్వామీ, మీ ఉపన్యాసం ఇంక చండి. వినాపుణ్యాం ఉంటుంది. నాకు కష్టంగావుంది. మీరు సెలవిచ్చి నా స్తనమే కానచ్చును; కాని మాక్క మాత్రం మీరు యిట్లాటి ప్రసంగం మాట్లాడకూడదు. కాఫీహోటలు కొ వారికి కావలసిన ఫలహారం ఆరగిం పోవలెనే కానీ, యిట్టిమాటలెందుకం

ఇంకా ఊరుకుంటే బాగుండద లేచి "అయ్యా, అయ్యరుగారూ, దీ యింత వివాదం, చర్చ, యెందుకండి! కుందురూ." అని నెమ్మదిగా సమ పజిచి పంపివేసి, విస్సన్నతో "కాఫీ పోతూవుంది. వేగం తాగేస్తే, పోదాం కాఫీక్లబ్బుకి వచ్చి, కాట్లాడడం బాగు అని చెప్పి, తొందర పెట్టాడు.

ఇవతల కొచ్చిన తర్వాత నవ్వుతూ అన్నాడు, సుత్తి ఉన్నట్లు కనిపించింది. డితే తిన్నగా అర్థం ఏమయం? అసందర్భంగా ప్రవర్తిస్తాలెంది యేం దురుద్దేశం ఉన్న కూడా కరవొచ్చాడు?" స్త్రీరలు రు

ఏమీ అనక, నారు నాక్ల బు

మునా తాగ

నన వేస్తూవుండ

నాకా విస్సన్న

నే అయ్యరు, అన

"చాల్చాలు లేవ

లు యెట్లా

ష్వతారు."

# సుతస్మృతి

శ్రీ శివశంకరశాస్త్రి గారు [సాహితీ సమితి]

ప్రాంత రజనివేళ కాచ
స్వప్నవర్తుల దీపికోజ్జ్వల
నభాగములోన జొచ్చితి
సఖుని నెనువెంటన్.

భిత్తికలపై పటము లొప్పెను
ప్రియసుహృత్కరకమలచాలిత
తూలికాంకిత వివిధరూప
ద్యుతి వితానముతో.

వలుకెలంకులు మందిరమ్మున
నయనపర్వము గాగ శోభిలె
ప్రస్తుత నూత్నవిలాస వస్తు
ప్రతతి సంపదలన్.

ముద్దుమొగమున వ్రాలి నల్లని
ముంగురులు నటియించు చుండగ
అతనికొమరుడు నన్ను డాసెను
ఇప్పటిదిడుకొనుచున్.

ష్టా, రమ్మ రమ్మని
నా చిన్ని బాలుని
ముద్దులాడితి

పడుతవనుచు బాలుడు
శమ్మును

గౌగిలింపగ నాశకేము
గగురుపా టొందెన్.

హర్షవశమున జాలువారిన
నశ్రు బిందువు, లాననమ్మున
బాలకృష్ణుడె క్రోడగతుడగు
భంగి గనిపించెన్.

అంత జ్ఞప్తికి వచ్చె పూర్వం
బస్తమించిన నాకుమారుడు,
ఉష్ణ బాష్పకణ ప్రవాహం
బురలె కనుదోయిన్.

హృదయదాహము రేగుచున్నను
ఎట్టెటో దిగమ్రింగి, అయ్యెడ
సరభసమ్ముగ ముద్దులాడితి
సఖుని తనుజాతున్.

అయ్యొ కొడుకా, నీవు దివమున
కరుగువేళను నాయెడందను
రవులు కొల్పిన చిచ్చు నేటికి
రాజుచున్నదిరా !

ఆప్తమిత్రుల శిశువులం గని
హర్ష మొందుచు నుండుటేనా ?
సొంతబిడ్డల నెత్తుకొనియెడి
సుఖము లేదొక్కో ?